

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- *oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai*
- *oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.*

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: *Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.*

1. luokka	2. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Sanavaraston laajentaminen • Käydään läpi kouluun ja oppilaan arkeen liittyvää sanastoa • Vahvistetaan vuorovaikutusta kuvien avulla • Harjoitellaan koulun vuorovaikutustilanteita, kuten oppitunnin aloitusta, ruokailua, tunneilla vastaamista • Harjoitellaan tunteisiin liittyvää sanastoa • Opetellaan ilmaisemaan ja tunnistamaan tunteita 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan koulussa tarvittavia vuorovaikutustaitoja • Laajennetaan sanavarastoa • Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja erilaisten pelien ja leikkien kautta • Harjoitellaan pari- ja ryhmätyöskentelyä • Opetellaan ilmaisemaan tunteita erilaisten leikkien ja harjoitusten avulla

S2 Tekstien tulkitseminen: *Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).*

1. luokka	2. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kirjaimiin ja äänneisiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Mekaaninen lukeminen

<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan käsitteisiin kirjain, äänne, tavu, sana ja virke • Tutustutaan erilaisiin teksteihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään luetunymmärtämistä • Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin, kuten satu ja uutinen • Harjoitellaan nimeämään erilaisia tekstejä
---	--

S3 Tekstien tuottaminen: *Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.*

1. luokka	2. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tekstien tuottamista kertomalla ja kirjoittamalla • Harjoitellaan omien mielipiteiden ja havaintojen ilmaisemista kirjoittamalla, puhumalla ja kuvia hyödyntämällä • Harjoitellaan isoja ja pieniä kirjaimia 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista • Harjoitellaan lyhyiden kertomusten tuottamista suullisesti ja kirjallisesti • Hyödynnetään kuvia tekstien tuottamisessa ja ilmaisussa

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: *Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.*

1. luokka	2. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Kuunnellaan erilaisia tekstejä • Hyödynnetään kuvakirjoja opetuksessa • Tutustutaan suomalaisiin juhliin • Tutustutaan oppilaiden omien kulttuurien juhliin ja kansanperinteisiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Luetaan ja kuunnellaan erilaisia tekstejä • Hyödynnetään kirjaston palveluita • Hyödynnetään kuvia tekstien ymmärtämisessä • Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan erilaisiin kulttuuritapahtumiin • Tutustutaan suomalaisiin juhliin sekä oppilaiden omien kulttuurien juhliin

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: *Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.*

1. luokka	2. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedonhakua • Harjoitellaan löydetyn tiedon ilmaisemista muille suullisesti ja kirjallisesti • Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologiaan • Harjoitellaan tiedon etsimistä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen • Annetaan mahdollisuus hyödyntää omaa äidinkieltä esimerkiksi tiedonhankinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisia tiedonhakutehtäviä • Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa • Harjoitellaan pienten esitelmien tekemistä yksin, pareittain tai ryhmissä • Tuotetaan hankitusta tiedosta tekstiä ja kuvia • Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan omaa äidinkieltä tiedonhankinnassa

Opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L4
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S3	L2, L4
T7	S3	L4, L5
T8	S3	L1, L4, L5
T9	S4	L4, L6, L7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S5	L1, L2, L4
T13	S5	L1, L2, L4
T14	S5	L1, L2, L4

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

- Sanavaraston laajentaminen
- Kouluun ja arkeen liittyvien vuorovaikutustilanteiden harjoittelu
- Pari- ja ryhmittöiden harjoittelu
- Keskustelutaitojen harjoittelu
- Työskentelytaitojen kuten toisten kuuntelun ja viittaamisen harjoittelu

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

- Sanavaraston laajentaminen
- Tunnesanojen harjoittelu
- Keskustelutaitojen harjoittelu
- Tunteiden ilmaisun harjoittelu sanallisesti, kirjallisesti ja kuvien avulla

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

- Tutustuminen erilaisiin draamaharjoituksiin
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista valmiita kuvia ja sanoja hyödyntämällä
- Keskustelutaitojen harjoittelu
- Sanavaraston laajentaminen
- Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja heittäytymään erilaisiin peleihin sekä leikkeihin

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

- Kirjaimiin tutustuminen
- Kirjaimien ja äänteiden vastaavuuden harjoittelu
- Tekstiin liittyvän sanaston harjoittelu, esim. kirjain, äänne, tavu, sana
- Koulun ja arkeen liittyvän sanaston vahvistaminen
- Sana- ja käsitevaraston laajentaminen

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

- Lyhyiden tekstien lukeminen sekä kuunteleminen
- Lukeminen yksin, parin kanssa sekä ryhmissä
- Kuvakirjojen lukeminen ja tulkitseminen
- Harjoitellaan keskustelemaan luetuista ja kuunnelluista teksteistä

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista

- Eri tekstilajeihin tutustuminen
- Eri tekstin osiin tutustuminen, esim. otsikko ja kuvat
- Harjoitellaan eri tekstilajien osien tuottamista

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

- Kirjaimien ja numeroiden kirjoittaminen käsin sekä koneella
- Oikeiden suuntien harjoittelu kirjaimia ja numeroita kirjoittaessa
- Hienomotoriikan vahvistaminen
- Tekstin suunnittelu ja tuottaminen kuvia hyödyntämällä
- Suullisten kertomusten tuottaminen kuvien avulla

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

- Arkisen sanaston oikeinkirjoituksen harjoittelu
- Iso alkukirjain ja piste
- Isojen ja pienten kirjainten harjoittelu
- Harjoitellaan tunnistamaan ja korjaamaan pieniä oikeinkirjoitusvirheitä

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

- Luokan ja koulun eri kielten havainnointi ja niistä keskustelu
- Tuodaan oppilaiden osaamia kieliä näkyväksi koulun arjessa
- Erilaisten puhetojen havainnointi ja niistä keskustelu
- Harjoitellaan eri tilanteisiin sopivia tapoja käyttää kieltä
- Tarkastellaan sanoja ja ilmaisutapoja

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

- Vierailu kirjastossa
- Pulpettikirjojen valitseminen kirjastosta itse
- kuvakirjojen hyödyntäminen
- Erilaisten kirjojen ja satujen kuuntelu
- Selkokirjojen hyödyntäminen

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

- Luokan eri kieliin ja kulttuureihin tutustuminen
- Luokan eri kielten tuominen näkyväksi luokassa
- Tervehdykset eri kielillä
- Erilaisuuden ymmärryksen lisääminen erilaisten tarinoiden ja keskusteluiden kautta

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

- Itsearviointin harjoittelu
- Yksilöllisen palautteen antaminen ja sen vastaanottaminen
- Vertaisarviointin hyödyntäminen
- Oppilaan oman kehityksen seuraaminen

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

- Oppikirjojen teksteihin tutustuminen
- Tutustutaan koulussa tärkeiden tekstilajien käsitteisiin ja rakenteeseen
- Harjoitellaan tunnistamaan teksteistä esimerkiksi otsikot, kuvat ja käsitteet

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

- Itsearviointin harjoittelu sanallisesti, kuvin ja kirjoittaen
- Keskustellaan oppilaiden kielistä ja kielenkäyttötavoista
- Havainnoidaan omaa kieltä ja sanastoa
- Havainnoidaan oman kielen kehittymistä

Vuosiluokat 3-6

Vuosiluokilla 3-6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

3. luokka	4. luokka
<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan toimimaan yhdessä muiden oppilaiden kanssa• Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä draamaleikkejä• Harjoitellaan käymään arkisia keskusteluita	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan toimimaan yhdessä muiden oppilaiden kanssa tekemällä erilaisia pari- ja ryhmätöitä.• Harjoitellaan arkisia keskusteluita, jossa huomio kiinnitetään sanastoon ja ääntämiseen.
5. luokka	6. luokka

<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä draamaleikkejä • Harjoitellaan esiintymistä tekemällä pieniä esitelmiä • Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja myös sähköisessä toimintaympäristössä • Harjoitellaan palautteen antamista toisille 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tunteiden ja mielipiteen ilmaisua • Hyödynnetään draamaleikkejä vuorovaikutuksen harjoittelussa • Harjoitellaan esiintymistä tekemällä esitelmiä • Tehdään pieniä esityksiä ja näytelmiä ryhmissä • Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja myös sähköisessä toimintaympäristössä
--	--

S2 Tekstien tulkitseminen: *Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.*

3. luokka	4. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin teksteihin • Harjoitellaan erottamaan erilaisia tekstejä toisistaan • Tutustutaan sanaluokkiin • Tutustutaan verbien taiputukseen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja harjoitellaan tunnistamaan niille tyypillisiä piirteitä. • Harjoitellaan löytämään keskeisimmät asiat ja käsitteet teksteistä • Harjoitellaan opiskelustrategioita: silmäily, lukeminen, avainsanat, muistiinpanot, kertaus.
5. luokka	6. luokka

<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä tekstin pohjalta • Harjoitellaan tekstin tiivistämistä • Harjoitellaan tiedonhakua niin oppikirjan kuin internetin avulla 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan mediakriittisyyttä • Pohditaan syvällisemmin tekstien aiheita ja teemoja • Pohditaan tekstien välittämiä arvoja • Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja harjoitellaan tunnistamaan niille tyypilliset piirteet
---	--

S3 Tekstien tuottaminen: *Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipiillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.*

3. luokka	4. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tekstin tuottamista hyödyntämällä kuvia, valmiita kertomuksia ja sanastoja • Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista: kertomus, runo, uutinen, sarjakuva... • Harjoitellaan oikeinkirjoitusta: iso alkukirjain ja piste. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tekstin suunnittelemista käsittekartan avulla • Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista: kertomus, runo, uutinen, sarjakuva... • Harjoitellaan kappalejakoja
5. luokka	6. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä niin käsinkirjoittaen kuin tietokoneella. • Käytetään kuvia apuna tekstien tuottamisessa • Harjoitellaan vuorosanojen kirjoittamista: vuorosanaviiva ja lainausmerkit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kirjoittamisen eri vaiheisiin ja harjoitellaan hyödyntämään niitä omassa kirjoitusprosessissa • Jaetaan tekstejä muille oppilaille ja luetaan muiden oppilaiden tekstejä • Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua kirjoittamalla

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: *Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja*

tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perekätytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

3. luokka	4. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan suomalaisiin ja kansainvälisiin lastenkirjallisuuden teoksiin • Tutustutaan erilaisiin lyhyisiin teksteihin, kuten satuihin, tietoteksteihin ja uutisiin • Harjoitellaan luokittelemaan sanoja eri tavoin • Vierailaan kirjastossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun kielen erottamista toisistaan • Tutustutaan käsitteeseen murre • Vierailaan kirjastossa • Luetaan ja kuunnellaan erilaisia tekstejä
5. luokka	6. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja kirjallisuuden lajeihin • Harjoitellaan erottamaan fakta ja fiktio toisistaan • Luetaan ja kuunnellaan erilaisia tekstejä • Vierailaan kirjastossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kirjallisuuden genreihin • Katsotaan mahdollisuuksien mukaan näytelmiä, elokuvia ja lyhyitä videoita eri kulttuureista • Tutustutaan suomen kielen eri muotoihin, kuten murteisiin • Tutustutaan merkittäviin suomalaisiin kirjailijoihin sekä teoksiin • Vierailaan kirjastossa

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: *Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.*

3. luokka	4. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan luku- ja kuuntelutekniikoita • Harjoitellaan tunnistamaan tekstien eri osia 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan luku- ja kuuntelutekniikoita • Harjoitellaan tunnistamaan ja nimeämään tekstien eri osia

<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri oppiaineille tyypilliseen tapaan käyttää kieltä • Harjoitellaan poimimaan tekstistä olennaisimmat käsitteet • Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan osaamia kieliä opiskelun tukena 	<ul style="list-style-type: none"> • Vertaillaan eri oppiaineiden kieliä ja käsitteitä • Harjoitellaan poimimaan tekstistä olennaisimmat käsitteet • Hyödynnetään oppilaan osaamia kieliä opiskelun tukena, esimerkiksi tiedonhankinnassa
5. luokka	6. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan prosessikirjoittamista • Harjoitellaan muistiinpanojen ja ajatuskarttojen tekemistä • Tutustutaan oppiaineille tyypillisiin kieliin ja harjoitellaan tunnistamaan niiden eri piirteitä • Harjoitellaan erilaisia opiskelutekniikoita • Harjoitellaan asettamaan tavoitteita omalle oppimiselle 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään oppilaan omaa äidinkieltä erilaisissa tiedonhankintatehtävissä • Lisätään oppilaiden kielitietoisuutta tuomalla esille oppilaiden osaamia kieliä. • Hyödynnetään prosessikirjoittamista • Harjoitellaan erilaisia opiskelutekniikoita • Opiskellaan yksin, parin kanssa ja ryhmissä • Tutustutaan tekijänoikeuksiin ja harjoitellaan merkitsemään lähteet • Harjoitellaan muistiinpanojen ja ajatuskarttojen tekemistä

Opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2

T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7
T15	S5	L1, L6, L7

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta

- Harjoitellaan pari- ja ryhmätyöskentelyä
- Harjoitellaan sujuvaa arjen vuorovaikutusta
- Harjoitellaan oman mielepiteen ilmaisemista luokkahuonetilanteissa ja niiden ulkopuolella
- Rohkaistaan oppilasta esiintymään luokan edessä

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita
- Harjoitellaan kohteliasta vuorovaikutusta ja kehon elekieltä vuorovaikutustilanteissa
- Tuetaan oppilaan ymmärtämistä erilaisin keinoin, kuten käyttämällä kuvia
- Rohkaistaan oppilasta vuorovaikutukseen muiden oppilaiden ja opettajien kanssa

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekuppaninsa.

- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista erilaisin keinoin
- Hyödynnetään draamaa ja erilaisia ilmaisuharjoituksia
- Rohkaistaan oppilasta heittäytymään ja kokeilemaan erilaisia tapoja ilmaista itseään
- Harjoitellaan toista kunnioittavaa ja kohteliasta vuorovaikutusta

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa

- Harjoitellaan tunnistamaan eri tekstilajeja ja niille tyypillisiä piirteitä
- Luetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä, kuten kertomuksia, tietotekstejä ja uutisia
- Rohkaistaan oppilasta lukemaan erilaisia tekstejä myös vapaa-ajalla

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

- Harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita
- Rohkaistaan oppilasta osallistumaan erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin
- Harjoitellaan tulkitsemaan vuorovaikutustilanteita
- Harjoitellaan tulkitsemaan kuultuja ja luettuja tekstejä
- Keskustellaan luetuista ja kuunnelluista teksteistä

T6 ohjata oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

- Rohkaistaan oppilasta laajentamaan omaa sanavarastoaan
- Harjoitellaan tunnistamaan tekstistä päättelyä vaativia merkityksiä
- Harjoitellaan käsitteiden selittämistä

T7 innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsikirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

- Harjoitellaan kirjoittamista käsin sekä tietokoneella
- Tuotetaan monipuolisesti erilaisia lyhyitä tekstejä
- Harjoitellaan käyttämään tekstilajille tyypillistä kieltä
- Harjoitellaan suomen kielessä tarvittavien kirjainten ja numeroiden oikeinkirjoittamista ja kirjoitussuuntia

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tekstien kirjoittamista
- Harjoitellaan tekstien otsikoimista ja kappalejakoja
- Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Pyritään kirjoittaessa käyttämään yleiskieltä

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

- Harjoitellaan itsearviointia
- Harjoitellaan omien vahvuuksien tunnistamista
- Harjoitellaan vertaisarviointia
- Harjoitellaan palautteen antamista sekä vastaanottamista

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista

- Havainnoidaan kieltä ja sen vaihtelua
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin käyttää kieltä
- Tutustutaan murteisiin
- Harjoitellaan erottamaan puhuttu kieli ja yleiskieli toisistaan

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

- Vierailaan kirjastossa
- Luetaan lasten- ja nuortenkirjallisuutta

- Tehdään luetuista kirjoista erilaisia töitä, kuten lukupäiväkirja, kirjaraportti tai kirjaesitelmä
- Keskustellaan luetuista kirjoista

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

- Havainnoidaan koulussa esiintyviä kieliä ja niiden eri muotoja
- Tuodaan näkyviksi oppilaiden osaamia kieliä
- Kannustetaan oppilaita käyttämään monipuolisesti heidän osaamiaan kieliä
- Tutustutaan oppilaiden eri kulttuureihin ja tuodaan niitä näkyviksi

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

- Harjoitellaan asettamaan tavoitteita oppimisen suhteen
- Harjoitellaan itsearviointia
- Harjoitellaan arvioimaan oppimistavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan seuraamaan omien oppimistavoitteiden toteutumista

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista teksti rakentuvat.

- Tutustutaan eri oppiaineiden kieliin ja niille tyypilliseen sanastoon
- Harjoitellaan tunnistamaan oppiaineiden teksteille tyypillisiä osia, kuten otsikko, kuvat ja käsitteet

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

- Harjoitellaan tiedonhankintaan kirjoista sekä internetistä
- Harjoitellaan pienten esitysten tekemistä tiedonhaun pohjalta
- Harjoitellaan tiivistelmän tekemistä
- Harjoitellaan hakukoneiden käyttöä ja oikeiden hakusanojen valitsemista

Vuosiluokat 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan

kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

7. luokka	8. luokka	9. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • sanavaraston laajentaminen • ilmaisuharjoituksia (arkielämän tilanteita) • tietoa välittäviä puhetilanteita (esimerkiksi esitelmä) 	<ul style="list-style-type: none"> • oman mielipiteen muodostaminen ja sen perusteleminen • vaikuttava puhuminen (esimerkiksi väittely) • ilmaisuharjoituksia (esimerkiksi TET-paikan hakeminen) 	<ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan vuorovaikutustaitoja • kielen vaihtelu ja monikielinen Suomi • draama • puhe-esityksen pitäminen • videolla esiintyminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

7. luokka	8. luokka	9. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan eri tekstilajien ominaispiirteitä, esimerkiksi määritelmä, kuvaus, koevastaus, tiivistelmä ja uutinen • opetellaan tunnistamaan faktan ja fiktion erot • opiskellaan kirjallisuuden päälaajit 	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan siihen, kuinka kirjallisuuden avulla voidaan välittää tietoa eri kulttuureista • tutkitaan mainonnan keinoja • opiskellaan journalistisia tekstilajeja 	<ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan kuva- ja tietovirran kriittistä lukutaitoa • harjoitellaan novellien ja runouden tulkintaa • tutustutaan eri aikakausien kirjallisuusunäytteisiin

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm.

infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

7. luokka	8. luokka	9. luokka
<ul style="list-style-type: none"> erilaisten tekstilajien tuottamista harjoitellaan tekstin teon vaiheita ohjatusti opetellaan erilaisia asiatekstilajeja, kuten tietotekstiä, koevastausta ja tiivistelmää 	<ul style="list-style-type: none"> tutustutaan erilaisiin kantaa ottaviin tekstilajeihin ja niiden kirjoittamiseen opiskellaan erilaisia kirjoittajan tehokeinoja harjoitellaan oman mielipiteen perustelemista 	<ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan asiatekstien kirjoittamisen prosessia ja kirjoitetaan aineistopohjainen kirjoitelma harjoitellaan erilaisten tekstien analysointia kirjallisesti

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

7. luokka	8. luokka	9. luokka
<ul style="list-style-type: none"> sanaluokat ja kielenhuolto opiskellaan kirjallisuuden peruskäsitteitä hyödynnetään selkokirjallisuutta oppilas tutustuu mediaan monipuolisesti ja osaa eritellä omaa mediankäyttöään 	<ul style="list-style-type: none"> kielen rakenne (modukset, lauseenjäsennys, kielenhuolto) tutustutaan kirjallisuudessa esitettyihin näkökulmiin kulttuureista oppilaan oman kulttuurin esittäminen kirjallisuudessa hyödynnetään selkokirjallisuutta kirjallisuuden lajityyppien 	<ul style="list-style-type: none"> lauseenvastikkeet ja kielenhuolto käydään läpi Suomen kielihistoriaa, murteita, ominaispiirteitä ja yleistä kielitietoa toisten kielten vaikutus suomen kieleen hyödynnetään selkokirjallisuutta opiskellaan Suomen kirjallisuuden historiaa ja

	opiskelussa	<ul style="list-style-type: none"> • tyyliä • teatteri • ilmaisukeinona
--	-------------	--

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

7. luokka	8. luokka	9. luokka
<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan lähdekiittisyyttä • mahdollisuus hyödyntää omaa äidinkieltään tiedonhankinnassa • opiskellaan muun muassa tietotekstiin tarvittavaa tiedonhakua 	<ul style="list-style-type: none"> • opetellaan somessa vaikuttamista • opiskellaan asiallista nettikommentointia • tutustutaan valeuutisointiin • harjoitetaan kriittistä medialukutaitoa sekä opetellaan, mitä tarkoittavat sananvapaus ja siihen liittyvä vastuu 	<ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan median kertomuksellisuutta • harjoitellaan videon kuvaamista ja videolla esiintymistä

Opetuksen tavoitteet vuosiluokilla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L4, L5
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S3	L1, L2, L4

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7	S3	L2, L3
T8	S4	L4
T9	S4	L2
T10	S4	L2
T11	S5	L1, L2, L7
T12	S5	L1, L4, L6
T13	S5	L1, L5, L6

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas viestii aktiivisesti ja melko sujuvasti useimmissa vuorovaikutustilanteissa. Hän ottaa keskustelukumppaninsa huomioon. Oppilas pystyy havaitsemaan oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

- Vahvistetaan pari- ja ryhmätyöskentelytaitoja.
- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.
- Harjoitellaan kuuntelemaan toista ja reagoimaan erilaisissa keskustelutilanteissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja median puhuttuja tekstejä, kun aihepiiri on yleinen tai ainakin jossain määrin tuttu. Oppilas osaa perustella ja havainnollistaa sanomaansa. Hän tunnistaa tuttavallisuuden ja muodollisuuden eron.

- Harjoitellaan oman mielipiteen muodostamista ja sen perustelua.
- Harjoitellaan havainnollistamista.
- Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.
- Opiskellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.
- Harjoitellaan toista kunnioittavaa vuorovaikutusta.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen. Hän uskaltaa esiintyä ja osaa viestiä selkeästi.

- Harjoitellaan luokan edessä pidettäviä esityksiä.
- Opetellaan esiintymään videolla.
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista.
- Hyödynnetään draamaharjoituksia ja draaman keinoja.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas pystyy hyvin selittämään yleisiä sanoja, ja hänen sanavarastonsa riittää esimerkiksi useimpien uutistekstien ja oppikirjatekstien ymmärtämiseen. Oppilaalla on käytössään toimivia lukustrategioita. Oppilas tunnistaa joitakin tekstilajeja ja niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

- Harjoitellaan erilaisia lukustrategioita.
- Kasvatetaan sanavarastoa.
- Opetellaan tunnistamaan erilaisia tekstilajeja ja niiden ominaispiirteitä.
- Harjoitellaan tunnistamaan faktan ja fiktion eroja.
- Opiskellaan kirjallisuuden pääajit.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas hyödyntää tekstien erittelyssä tietojaan tekstilajeista. Oppilas kykenee tekemään teksteistä päätelmiä ja kysymyksiä.

- Luetaan erilaisia tekstejä.
- Tutustutaan eri aikakausien kirjallisuusnäytteisiin.
- Opetellaan analysoimaan ja arvioimaan luettua tekstiä.
- Opetellaan kirjallisuuden tulkintaan liittyviä termejä.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas suunnittelee tekstejään ohjeiden mukaan ja ymmärtää tekstin tuottamisen prosessiluonteen. Oppilas kiinnittää tekstejä tuottaessaan huomiota eri tekstien tekstilajipiirteisiin ja osaa hyödyntää mallitekstejä.

- Opetellaan tunnistamaan erilaiset tekstilajipiirteet ja käyttämään niitä.
- Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain.
- Tuotetaan erilaisia tekstilajeja.
- Tutkitaan erilaisia mallitekstejä eri tekstilajeista.
- Opiskellaan kirjoitetun tekstin teho- ja argumentointikeinoja.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa tekstien tuottamisessa. Oppilas tuottaa ymmärrettäviä tekstejä, joissa näkyy suomen kielen perusrakenteiden ja kirjoitetun kielen normien kohtuullinen tuntemus.

- Tuotetaan erilaisia tekstejä sekä käsin että tietokoneella.
- Harjoitellaan kieliopillisia rakenteita osana tekstilajeja.
- Opetellaan eri tekstilajeihin sopivia ilmaisutapoja.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arvioinnin kohde	Hyvä/ arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Hän tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä ja tyylipiirteitä. Oppilas ymmärtää, että kielellisillä valinnoilla on vaikutusta tekstin sävyyn.

- Tutustutaan siihen, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstiin.
- Harjoitellaan kielenhuoltoa monipuolisesti.
- Opiskellaan suomen kielen rakenteita.
- Tutustutaan murteisiin.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee Suomessa luettavaa nuortenkirjallisuutta sekä elokuva-, teatteri- ja mediakulttuuria. Hän osaa keskustella kirjallisuudesta ja kulttuurista. Oppilas lukee sovitut tekstit.

- Vieraillaan kirjastossa.
- Luetaan kirjallisuutta monipuolisesti.
- Tehdään luetuista kirjoista erilaisia suorituksia, kuten esitelmä, arvostelu ja kirjallisuuskeskustelu.
- Opiskellaan Suomen kirjallisuuden historiaa ja tyyliuuntia.
- Harjoitellaan erilaisten medioiden käyttöä ja opetellaan median eri muotoja.

- Tarkastellaan median erilaisia toimintatapoja ja niiden vaikutuksia.
- Tutustutaan teatteriin ilmaisukeinona.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas kykenee tunnistamaan kulttuurisen monimuotoisuuden piirteitä. Hän ymmärtää erilaisten tekstien ja ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.

- Tutustutaan kirjallisuuden avulla esitettyihin näkemyksiin kulttuurista.
- Tutustutaan siihen, miten kielet vaikuttavat toisiinsa.
- Tarkastellaan erilaisia kulttuurisia ilmiöitä ja kokemuksia eri puolilla maailmaa eri aikoina.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Oppilas pystyy kertomaan omasta oppimisestaan ja nimeämään kehittämistarpeitaan kielenoppijana. Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita.

- Harjoitellaan itsearviointia.
- Harjoitellaan omien tavoitteiden sanallistamista.
- Harjoitellaan arvioimaan oppimistavoitteiden toteutumista.
- Opetellaan huomaamaan omat kehittämistarpeet sekä omat vahvuudet oppimisessa.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri tiedonalojen kielestä ja teksteistä.

- Luetaan ja kuunnellaan erilaisten tiedonalojen tekstejä.
- Vertaillaan tietotekstien kieltä arkikieleen.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Arvioinnin kohde	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas tietää erilaisia tiedonhankintatapoja ja pyrkii arvioimaan hankkimansa tiedon luotettavuutta. Oppilaalla on melko hyvät itsenäisen työskentelyn taidot.

- Vahvistetaan viestintäteknologian käyttötaitoja.
- Opiskellaan tiedonhakua.
- Harjoitellaan lähdekriittisyyttä.
- Tutustutaan luotettaviin tiedonlähteisiin.
- Harjoitellaan oman äidinkielen ja muiden kielten käyttöä oman oppimisen tukena.